

ПІНЧ-ТЕХНОЛОГІЯ – ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті розглянуто пінч-технологію, як потужний інструмент для інтеграції процесів і досягнення цілі з енергозбереження.

Ключові слова: пінч-технологія, енергоефективність, термодинаміка, інтеграція процесів.

Abstract

The article describes the pinch technology as a powerful tool for integrating processes and achieving the goal of energy efficiency.

Keywords: pinch technology, energy efficiency, thermodynamics, processes integration.

Вступ

Пінч-технологія була створена наприкінці 70-х років минулого століття у відповідь на проблеми, що з'явилися унаслідок енергетичної кризи. Енергозбереження – дієвий інструмент зменшення собівартості продукції підприємств, а, відповідно, збільшення конкурентноздатності [3,4]. Вперше інженер-технолог міг точно визначити, скільки енергії має споживати його підприємство — суворо виведена, але практична ціль, а не неможлива теоретична ціль. Спочатку запропонована як заснований на термодинаміці підхід по енергозбереженню, з часом перетворилася на потужний інструмент для інтеграції процесів. Як область знань, досліджує потенціальні можливості покращення і оптимізації теплообміну між джерелом та споживачем тепла для зменшення потреби в використанні енергоресурсів і в перспективі для зменшення затрат. Пінч-технологія (інтеграція процесів) дозволяє знайти компроміс між експлуатаційними та капітальними витратами та обґрунтувати використання нових пристроїв. Поєднує в собі декілька технологічних схем для зменшення потреби в енергоспоживанні. Сьогодні знаходить широке використання, так як є узагальненим і систематичним методом проектування інтегрованих систем з акцентом на оптимізацію споживання ресурсів і ефективне використання енергії. Ціль цього підходу полягає в тому, щоб розглянути всі теплопередачі, що відбуваються на великому об'єкті, що використовує енергію, з метою зведення до мінімуму енергоспоживання [1].

Результати дослідження

Технологія, яка сьогодні застосовується, надає можливість без проектування технологічної системи оцінити її функціонування. Для цього буде достатнім, застосовуючи технологічну схему, задатися цільовими значеннями по енергії і капітальним затратам. Технологія Pinch, при проектуванні енергозберігаючих технологічних схем, дає можливість зосередитися на найраціональнішому економічному рішенні між величинами капітальних та енергетичних затрат. Пінч-технологія дозволяє зробити розподіл технологічної схеми на підсистеми: гарячі утиліти та холодні утиліти. Гаряча утиліта – енергоджерело і холодна утиліта – енергоспоживач ніколи не поєднуються [2]. Застосування складових кривих для визначення рушійної сили процесів теплообміну в технологічній схемі зображено на рис.1. Складові кривих не визначають кількість енергії, яка має бути вироблена різними енергоджерелами, але забезпечують вирішення поставлених енергетичних задач. Для вирішення цих задач застосовується методика, яка в температурній залежності впливає на отримання складової кривих, що відмічає недостачу енергії (вище за пінч) і її надмірність (нижче за пінч). Одним з найголовніших механізмів пінч-технології є графічно зобразити складові кривих, що використовуються для вирі-

шення задачі енергозбереження в цій технології. Варто відмітити, що пінч-точка завжди утворюється на згині складової кривої, тобто на граничній позначці температурного інтервалу, на початку або закінченні теплового потоку [1,2]. Визначення мінімальної різниці температур для процесів теплообміну в технологічній схемі за допомогою складових кривих зображено на рис. 2.

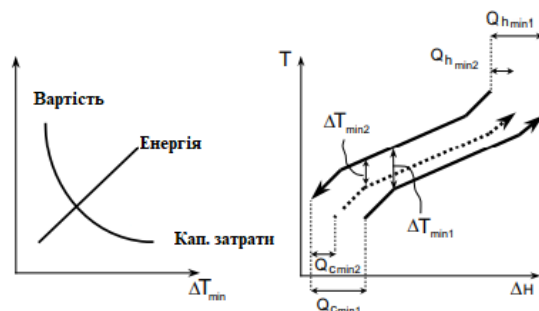

Рис. 1. Застосування складових кривих для визначення рушійної сили процесів теплообміну в технологічній схемі

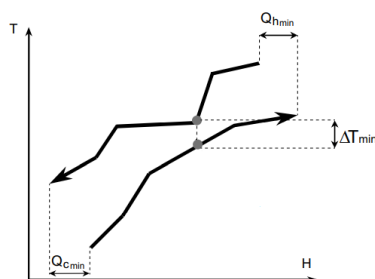

Рис. 2. Визначення мінімальної різниці температур для процесів теплообміну в технологічній схемі за допомогою складових кривих

Користуючись пінч-технологією потрібно притримуватися ряду правил, що дозволять аналізувати, проектувати і реконструювати енергозберігаючу технологічну схему:

1. Не рекуперувати тепло технологічної схеми через пінч-точку.
2. Не передавати тепло через пінч-точку.
3. Не використовувати гарячу утиліту під пінчем.
4. Не використовувати холодну утиліту над пінчем.

У цьому відношенні правильне визначення меж об'єкта для інтеграції тепла може дати рекомендації щодо вирішення питань взаємодії при покращенні рекуперації тепла в системі. Міжпроцесна інтеграція тепла, як і внутрішня інтеграція тепла в одному процесі мають ефективний вплив на механізм енергозбереження. [4].

Висновки

Встановлено, що запропонований підхід дозволяє розраховувати приблизні, але значущі цілі з енергозбереження за допомогою коротких розрахунків та попередньо оптимізує найбільш перспективні схеми, перш ніж приступити до дорогого та трудомісткого етапу детального проектування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Т'юе Т.Н., Ліннгофф В. using Pinch Technology for Process Retrofit // Chemical engineering. - 1986. -Apr.28. - P.47-60.
2. Жулаєв С.В. Пінч-аналіз і оптимізація промислових об'єктів // Електронний науковий журнал «Нефтегазовое дело». 2012, № 2. С. 392398.
3. Джеджула В.В., Спіфанова І.Ю. Енергозбереження як напрям підвищення безпеки критичних систем житлових будинків Вісник Хмельницького національного університету.2022. №2. Т1. С. 72-77
4. Financial support of industrial enterprise's innovative directions of energy saving : Monograph [Electronic resource] / I. Yu. Yerpifanova, V. V. Dzhedzhula. – Vinnytsia: VNTU, 2022. – 138 p.

Джеджула В'ячеслав Васильович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри інженерних систем у будівництві, енергоаудитор, сертифікований інженер проектувальник, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, email: djedjulavv@gmail.com , ORCID 0000-0002-2740-077

Фіник Ірина Валеріївна — магістр теплоенергетики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: Finyk_Ira@i.ua

Dzhedzhula Viacheslav — Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Engineering Systems in Construction, Energy Auditor, Certified Design Engineer, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: djedjulavv@gmail.com , ORCID 0000-0002-2740-077

Finyk Iryna — Master of Thermal Power Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: Finyk_Ira@i.ua